

Novi bivak na grebenu Stola nad Breginjem

Še ena postojanka v naših gorah

Besedilo in Fotografija: Miha Kajzelj

Ko pogledamo greben Stola z Breginja, se nam oko ustavi na čudni sivi skali na njem. Ko izostrimo pogled, vidimo, da to ni navadna skala, ampak bivak. Redke so priložnosti, ko v naših hribih zraste kaka nova planinska postojanka. V veliko veselje mi je, da je tokrat to novi planinski bivak med Muzcema na dolgem grebenu Stola, ki so ga odprli 27. oktobra leta 2002.

Razvojno društvo Breginjski kot in njegov razvojni projekt

Stvari so se od ideje prek načrta do izvedbe razvijale zelo hitro. Za to so zaslužni predstavniki Razvojnega društva Breginjski kot pod vodstvom Pavla Tonkljaja, ki je kot glavni organizator zbral ves denar za izvedbo, dokumentacijo za projekt, našel izvajalce in podjetje za helikopterski prevoz ter skupaj s preostalimi člani društva vložil v graditev tudi precej prostovoljnega dela, in planinci Breginjskega odseka PD Kobarid pod vodstvom Zdravka Marcole, ki so pomagali z obsežnim prostovoljnim delom pri izkopu terase. Tako je bil bivak postavljen še pred prvim snegom.

Postavitev bivaka na Muzcu je bila del večjega projekta Razvojnega društva Breginjski kot, v sklopu katerega so urejali čezmejne kolesarske in pešpoti, planinsko pot na Muzce z Breginja pa je obnovil in uredil Breginjski odsek PD Kobarid. Namen projekta je oživiti Breginjski kot z dejavnostmi aktivnega turizma, ki so za te kraje v povezavi s sosednjo Beneško Slovenijo najpomembnejša razvojna perspektiva. Oba zapostavljena kota držav se bosta po odpravi meje s kolesarskimi in pešpotmi povezala v večje turistično-rekreativno področje.

Lega na grebenu Stola

Greben Stola, ki se od Kobarida v ravni črti vleče na zahod v Italijo, pomeni južni rob alpskega prostora in je zanimiv cilj za izjemno razgledno grebensko prečenje, ki ga zahodno od Muzcev za zdaj še pretrga državna meja. Novi bivak na Muzcih naj bi bil osrednja oporna točka na sredini grebena, njegova funkcija pa bo ob odpravi meje

Mali Muzec nad bivakom

postala še bolj očitna. Greben ima zdaj od Kobari-da (234 m nad morjem) do Breškega Jalovca v Ita-liji tri oporne točke, na katerih se da prespati: bi-vak Hlek (1225 m) na planini Krejska planja, novi biva-k na Muzcu (1580 m) in biva-k na italijanski strani grebena za Breškim Jalovcem. Novi biva-k s sredinsko lego na grebenu je gotovo pomembna pridobitev, saj je to točka, na kateri je možnost prenočišča najbolj potrebna.

Greben Kobariškega stola je dolg 35 km, vrho-vi in sedla so na višini 1500–1700 metrov. Na ju-gu, na breginjski strani, so zelo strma in gola trav-nata pobočja, ki so jih Breginjci nekoč kosili vse do vrha grebena, seno pa spravljali nazaj v dolino (1000 m višinske razlike!). Na severu so pobočja skoraj do vrha porasla z drevjem in grmičjem, na vrhovih in izpostavljenih legah pa je greben gol.

Postavitev na lokacijo

Za lokacijo biva-ka je bilo izbrano sedlo med Malim in Velikim Muzcem (tega domačini imenu-jajo Gabrovec) na 1580 metrih.

Sedlo je zelo izpostavljeno severnim in južnim vetrovom, zato se pozimi na njegovi severni strani ustvarjajo veliki zameti. Biva-ka namenoma nismo postavili v najnižjo lego sedla, ampak rahlo proti zahodu, nekaj metrov pod grebenom. Breginjski planinci so v bregu izkopali teraso 4 x 5 m. Tako tudi pozimi ne bo stal sredi zameta, bodo pa seve-da tam bolj pihali južni vetrovi. To smo rešili z obliko, prilagojeno vetru.

Oblika, kapaciteta in notranja ureditev

Biva-k je obrnjen vzporedno z grebenom, v profilu njegove trikrat zalomljene strehe se izriše oblika snežnega zameta na grebenu. V njem je prostora za 4–8 ljudi, spodaj so 4 ležišča, po dve in dve na vsaki strani prostora. Ležišča so hkrati tudi klopi. Naslonjalo klopi je preprosta deska, ki se jo da pred spanjem spraviti pod klop. Med klopmi je lesena miza, ki jo lahko premikamo vzdolž biva-ka. Zgornje postelje (ki za zdaj še niso narejene) so na tečajih in se zavrtijo pod strop, uporabijo se le, kadar je večji obisk. Notranjost biva-ka je trenutno še v grobem stanju, manjkajo še blazine na ležiščih

in odeje, ki jih bodo obiskovalci uporabljali z eko-loškimi spalnimi vrečami. Notranjost bo povsem dokončana v letu 2003.

V zadnji steni je okno s pogledom na zahod, v sprednji steni pa vrata z oknom, ki gleda na Mali Muzec. Obe odprtini sta z zunanje strani zavarova-ni s polknom. Pred biva-kom je zavetna terasa pod napuščem, izvedena kot lesena rešetka za otesa-nje snega.

Biva-k je lesen in pokrit s pločevinasto kritino. Postavljen je na betonske temelje in zaradi vlage dvignjen od tal.

Montažna zidava

Biva-k je izdelal tesar Šinkovec iz Cerknega. Vsa lesena konstrukcija z opažem je bila sestavljena pri njem na vrtu, potem pa oštevilčena, razstavljena in odpeljana v Breginj.

Od tam je bil 2. oktobra lani organiziran heli-kopterski prevoz v 6 tovorih, ki niso smeli presega-ti 900 kg. Sprednja in zadnja stena sta bili pripelja-ni kar v enem kosu. V tričetrt ure je bil opravljen celoten prevoz in celotna konstrukcija, opaž, pločevina in preostale potrebščine so bili zloženi na sedlu. Pilot helikopterja je ob prevozu in razkla-danju mojstrsko obvladoval svoje vozilo in se zaba-val s stranskimi lupingi. Dva mlada alpinista s Cer-knega sta takoj začela sestavljati konstrukcijo in po-noči bivakirala na grebenu. V treh dneh je bil bi-vak s skupinskim delom postavljen. Temelje so podbetonirali pozneje. Zanimivo je, da so za potre-be betoniranja del vode domiselno dobili tako, da so deževnico nalovili v plastično ponjavo, ki so jo poveznili v kotanjo na grebenu. Klepar iz Bovca je biva-k oblekel v pločevino in naredil zaključne obrobe in s tem je bil pripravljen na rojstvo.

Odprtje

Biva-k smo uradno odprli zadnjo soboto v okto-bru, pred prvim snegom. Dežja na srečo ni bilo, vrh grebena pa je bil zaradi jugovzhodnega vre-menskega vpliva ves dan zavrt v meglo, tako da je imelo odprtje mističen pridih, saj se je meglena zavesa med govori odgrnila samo enkrat. Ko se je biva-k zasvetil v soncu, je narava spustila nanj svoj blagoslov.

Odprtja se je udeležilo kakih 60 ljudi, med drugimi kobariški župan Pavel Gregorčič, predstavnik Zavoda za varovanje naravne dediščine Daniel Rojšek in predsednik gradbene komisije pri PZS Janez Duhovnik. Slišali smo kar nekaj govorov. Dogodek je povezoval Pavel Tonkli kot spiritus agens projekta.

Projekt za bivak in perspektiva graditve bivakov in zavetišč v Sloveniji

Projekt za bivak, pri katerem sva sodelovala profesor Janez Duhovnik kot konstruktor in jaz kot arhitekt, ni bil ustvarjen po naključju. Pavel Tonkli se je obrnil na PZS in vzpostavil stik s prof. Duhovnikom, ki je predsednik Gradbene komisije pri PZS. Nato sva se s profesorjem, ki je v projekt pritegnil še mene, ponudila, da izdelava projekt za bivak. Breginjski planinci so v velikem navdušenju teraso na grebenu izkopal, še preden je bil projekt končan, zato sva zasnovno prilagodila njenim meram.

Pomembno pa se mi zdi, da se je ideja za bivak sploh pojavila. Bivaki imajo namreč za obiskovalce v primerjavi s planinskimi kočami vsaj eno po-

membno prednost: odprti so vse leto, ob katerem koli času. Bivak daje primarno zatočišče pred slabim vremenom in prenočišče. To bi nam v zimskem času morale omogočiti vse koče, pa se žal marsikje ne da dogovoriti za to. V slovenskih gorah imamo vse preveč oskrbovanih planinskih koč, ki slabo obratujejo, so večino časa zaprte in so s svojim letnim zaslužkom na robu preživetja, po drugi strani pa ne dajejo tega, za kar so bile pravzaprav zgrajene: planinskega zavetišča.

Nič hudega tudi ne bi bilo, če bi se za uporabo bivaka ali zimske sobe uvedlo simbolično plačilo, ki bi ga zbirali v kovinski škatli z režo (kot v hranilniku) – npr. 500 SIT. Denar bi uporabili za nujno vzdrževanje, plačilo pa bi pravzaprav pomenilo zahvalo uporabnikov za to, da nekdo skrbi za prijetno razpoloženje v prostoru.

V gradbeni komisiji se zavzemamo za to, da bi imele vse koče zimsko sobo. Zimska soba je pravzaprav bivak v sklopu planinske koče. Seveda pa zagotavljanje zavetišča ne more prinašati dobička. Dajemo tudi strokovne nasvete za vsa področja gradbenih posegov pri kočah in bi bili veseli, če bi se društva obračala na nas predvsem v želji po strokovnosti in ne samo zaradi denarja. Bregincem se je sodelovanje z nami očitno splačalo, od tega pa imamo korist vsi.

Bivak pod Velikim Muzcem